

ומה עלה בגורלם אחרי שהעידו במישפט?

המישטרה טוענת, בנסותה לשכנע את האמורים להיות עדי-מדינה בפרשת הרצח של עמוס אוריון ועורר כהן, כי עדי-המדינה בישראל לא נפגעו מעולם, וכי הם בטוחים יותר מעדים רגילים. ואמנם, רק עדי-מדינה אחד, גיסים (סיבני) כהן, בנו של מוכר הפלאפל המפורסם שכונה "המיואש", נהרג אחרי מתן עידותו, כאשר טיפל במיטען חומר-נפץ. אולם

האמינו לה. כאשר סיים לוסקי את תפקידו כעדי-מדינה עזב את ישראל ינסע עם מישפחתו לחוף-לארץ. בימים אלה זור, כדי להשלים את ההסכם עם המדינה ולהעיד נגד הסבלים בבית-הדין המשמעותי של המדינה.

עדי-מדינה הם חזיון נפרץ בבתי-המישפט הישראליים, בעיקר בשנים האחרונות. כמה תקדימים קבעו בבירור כי עדי-מדינה הם עדים רגילים, אלא שיש להת-ייחס לעדותם בזהירות, שהרי הם שוי תפים לעבירה.

סניגורים רבים ניסו לטעון שוב ושוב, כי עדי-המדינה שהעיד נגד לקוחם הוא עבריין כרוגני, שקרן שיש לו אינטרסים להציל את עורו ולכן יהיה מוכן לספר כל סיפור, וכי הוא מעליל על לקוחותיהם, בתי-המישפט לא קיבלו טיעון זה. ודווקא שופטים דתיים, שהיו יודעים כאנשים בקיאים בתורה ובדין היהודי, כמו השופט המנוח משה זילברג, חיים כהן ויצחק קיסטר קבעו כי אין עדי-מדינה פסולים לעדות, ועדותם כשרה. על השופט להזהיר את עצמו, ולבדוק היטב אם הם דוברי אמת או שקר, אבל בדיקה כזו חייב שופט לעשות כלפי כל עד שהוא. שכן לכל אדם אינטרס אישי כלשהו. אפילו אם זה רק האינטרס שעדותו בבית-המישפט תהיה תואמת לזו שנתן במישטר, שכן אחת הוא צפוי לעונש של שנתיים מאסר.

בן הרופא

וכסף בידו

במישפט שהיה בשנת 1973 נגד כמה נאשמים בשוד אלים בבנק לאומי בראשון-לציון, העיד ויקטור פילו כעד-מדינה. התביעה ביקשה כי עדותו תשמע לפני תחילת המישפט, כיוון שחיינו בסכנה והוא עומד לעזוב את הארץ. פילו השתתף בשוד בפועל, והסכים להעיד רק כאשר גילה כי מישקה משותפיו שנעצר הלשין כבר למישטרה. הוא היה מוכר כאיש העולם התחתון, וסוחר סמים ועבריין קשוח. אך גילה אומץ ומערכת ערכים מיוחדת משלו.

כאשר נודע לו כי נעצרו רק חמישה חשודים, הצהיר כי לא יגלה מי היה השותף השישי אשר לא נתפס, ורק כך הסכים להתוודע על ההסכם עם המדינה. במהלך מישפט זה התגלה כי התביעה עשתה הסכם נוסף עם אחד מהנאשמים בתיק, בן חור דויד. התביעה הבטיחה לו כי לא תגלה את העובדה שהפך לעד נגד חבריו, ואפילו תעמיד אותו לדין יחד עימם לבל יחשדו בו. במהלך המישפט התברר לדויד כי חבריו יודעים על הלשנתו, ולכן ביקשה הפרקליטות לעכב את ההליכים נגדו. רק אז נודע ההסדר הפנימי הוה לבית-המישפט. הפרקליטות נזופה על התנהגות מזוהה זו, אבל למרות הכל אישר בית-המישפט העליון שלא נגזר כל עונש לנאשמים, ולא נעשה עיוות דין. בית-המישפט העליון אישר את הרשעתם של השודדים לפי עדויותיהם של עדי-המדינה.

עד כמה שידוע היום, עזב פילו את ישראל והפך בחוף-לארץ אזרח שומר חוק. הוא התחתן שם, הקים מישפחה ושכח את עברו הפלילי.

קשה לספור את עדי-המדינה שהופיעו בשנים האחרונות במישפטים פליליים. אחד הכולטים ביניהם הוא הקבלן אהרון גיבור, שהעיד נגד חברי-הכנסת שמואל רכטמן, שהורשע עקב עדות זו בלקיחת שוחד.

חיייו של גיבור בזמן המישפט ואחריו לא היו קלים. היו התנכלויות טלפוניות, הוקיעו אותו מכהינה חברתית, אבל הוא עמד בכל הלחצים כיוון שידע כי "או שאני אשב או הוא ישב בבית-הסוהר."

אורי וולף, בנו של רופא מסביון, היה שותף לשוד בנק לאומי ברמת-איב לפני כשנה וחצי. גם הוא היה בעל עבר פלילי עשיר, וכאשר נתפס וחלק מהכסף בידו החליט להפוך עדי-מדינה. הוא עלה על דוכן העדים בשקט ובביטחה. העיד נגד כל שותפיו שישבו מולו על ספסל הנאי שמים. משך כל הזמן היה וולף שמור היטב במיתקן מישטרה, ועל בית הוריו הוצבה שמירה של מישמרה-גבול. מיד עם תום עדותו יצא וולף לחוף-לארץ בעזרת המישטרה.

(עיד)

מלוד ליינס אהוד

עונשו, לא הבטיח טובות לתביעה. היה ברור כי לוסקי ראה עצמו משוחרר מהעיסקה שעשה עם התביעה בעקבות המאסר שעליו לרצות. עדותו של לוסקי היתה חיונית להצלחתם של כמה וכמה מישפטים מסובכים. בפרקליטות החל מי רון להשיג דחיית ביצוע העונש ללוסקי, ונעשו נסיונות לפטור אותו כליל מעונש המאסר בכל דרך חוקית אפשרית.

עדות שקולה

ומשכנעת

אחרי ששוכנע כי התביעה תשיג עבורו חנינה, המשיך להעיד במישפטים. ועדותו היתה שקולה ומשכנעת. השופטים

לא הובטחה לו חנינות מוחלטת, אלא רק זאת: שבתיק היחיד שפתחה המדינה נגדו, לא תבקש הפרקליטות עונש מאסר בפועל. הסכם כזה, הנקרא בלשון מיק-צועית "הסכם טעון", גם הוא דבר רגיל בפרקטיקה הפלילית. אולם הסכם זה אינו מהיבב כמובן את בית-המישפט, לפניו מתברר המישפט. ואמנם, התובע יהודה וינשטיין, איש הפרקליטות, היה מתון כאשר טען לעונש בתיקו של לוסקי, אבל השופט דב לוין לא השתכנע. הוא גרר על לוסקי מאסר בפועל של שנה תמימה, והכריז כי הוא רואה בעבירה של גניבה מנמלה-תעופה עבירה חמורה מאוד, ש-עונשה הראוי היחיד הוא מאסר בפועל. המבט בעיניו של לוסקי, כאשר יצא מאולם בית-המישפט, אחרי ששמע את



לוסקי אחרי תום עדותו עזב את הארץ, והשתקם באחת מארצות חוץ. למרות שנדון בעצמו למאסר, דאגה המדינה לחנינה עבורו.

הוא נהרג כמה שנים אחרי שסיים להעיד נגד חבריו גד (שץ) פלום ומשה פלדמן בשלושה מקרים של שוד מזויין.

נסיון התנקשות

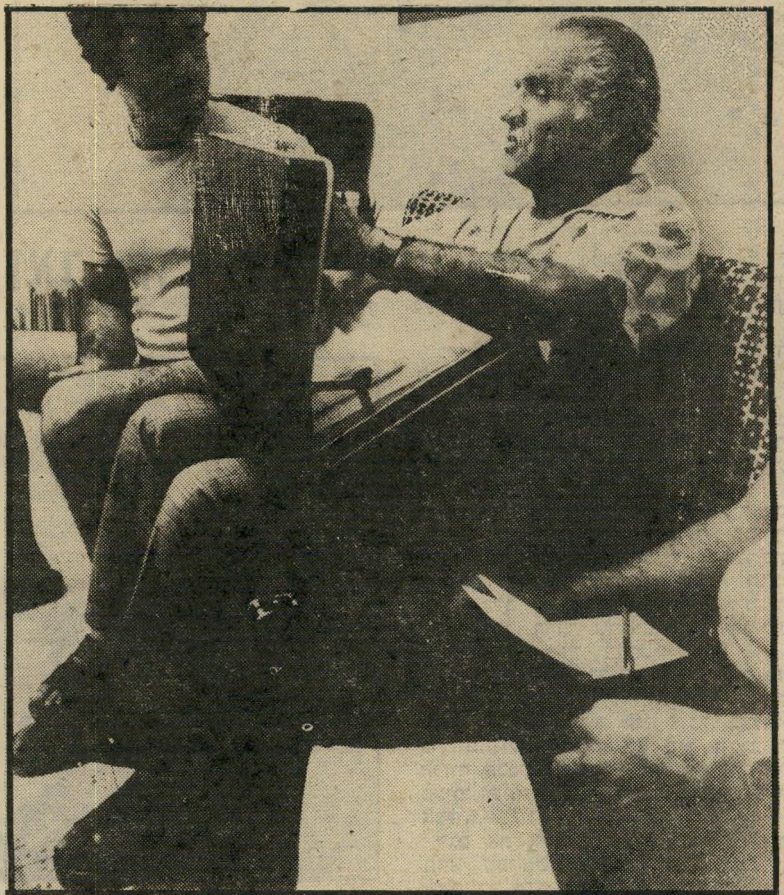
בקופנהגן

בימים כהן נפגע לחוף-לארץ בעזרת המדינה, אך משום מה לא הסתדר שם, וטען כי בקופנהגן ניסו להתנקש בחייו. לדבריו המישטרה נהרג כאשר ניסה להבטיח את דירתו עלי-ידי מילכוד הדלתות והחלונות של הדירה בי חומר-נפץ.

עדי-מדינה אחר, מרדכי מרציאנו, אשר אמור היה להעיד נגד משה דנינו בבית-המישפט בחיפה, הגיש-על על כך שהמדינה ביטלה את הסכמתה להפכו עדי-מדינה. מרציאנו שיתף בתחילה פעולה עם המישטרה, אך חזר בו מהסכמתו להעיד בבית-המישפט, וכתב מיכתבים בהם סיפר כי כל דבריו שקר. הוא עשה זאת כמה פעמים, עד שהמישטרה והפרקליטות התייאשו ממנו, הגיעו להסכם עם דנינו, ולא נזקקו לעדותו של מרציאנו. הוא פנה לבית-המישפט העליון, כדי לחייב את היועץ המישפטי לנמק מדוע לא יחזור בו מכתב-האישום שהוגש נגד מרציאנו בעיקבות ביטול ההסכם להפיכתו לעדי-מדינה.

בית-המישפט העליון קבע, כי העובדות שהתגלו לפניו מצדיקות את הגשת כתב-האישום. פרקליטו של מרציאנו, הרצה לכפות על המדינה את הסכם עדי-המדינה — היה שלמה תוסיה כהן.

איננה אדון



גיבור הוטרד בטלפון כל תקופת המישפט. איימו על בניו, והוא נאלץ לעזוב את רחובות אחרי תום המישפט. העיד כיוון ש,או שאני אשב או שרכטמן, הקבלן אהרון גיבור היה אחד מעדי המדינה המפורסמים ביותר שהעידו בשנים האחרונות.